

Fundusze Europejskie
na Migracje, Granice
i Bezpieczeństwo

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Załącznik 1

Propozycja zakresu tematycznego podręcznika dla specjalistki/specjalisty ds. migracji i integracji

Moduł 1: Teorie ruchów migracyjnych

Cel: Wprowadzenie w teorie wyjaśniające mechanizmy migracji.

Zakres tematyczny:

- Klasyfikacja ruchów migracyjnych (migracje zarobkowe, uchodźcze, rodzinne, edukacyjne, klimatyczne);
- Teoria push-pull – czynniki wypychające i przyciągające cudzoziemki i cudzoziemców;
- Teoria sieci migracyjnych – rola społecznych powiązań w migracjach;
- Strukturalne i historyczne uwarunkowania migracji – kolonializm, globalizacja, zmiany gospodarcze, zmiany klimatyczne.

Moduł 2: Formy akulturacji i proces integracji cudzoziemek i cudzoziemców

Cel: Zapoznanie z formami i ramami czasowymi akulturacji oraz procesem integracji cudzoziemek i cudzoziemców.

Zakres tematyczny:

- Formy akulturacji (separacja, marginalizacja, integracja, asymilacja);
- Krzywa akulturacyjna;
- Pożądany proces akulturacji cudzoziemek i cudzoziemców (adaptacja – integracja – partycypacja);
- Pozytywne aspekty integracji oraz niebezpieczeństwa związane z innymi formami akulturacji;
- Rola doradców i instytucji w procesie integracji oraz dobre praktyki integracyjne.

Moduł 3: Podstawy prawne funkcjonowania cudzoziemek i cudzoziemców w Polsce

Cel: Zapewnienie wiedzy na temat regulacji prawnych dotyczących cudzoziemek i cudzoziemców oraz procedur administracyjnych.

Zakres tematyczny:

- Legalizacja pobytu – procedury, rodzaje statusów prawnych (wiza, karta pobytu, azyl, ochrona uzupełniająca etc.);

Fundusze Europejskie
na Migracje, Granice
i Bezpieczeństwo

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

- Prawo pracy – zasady zatrudnienia cudzoziemek i cudzoziemców, rodzaje umów, prawa i obowiązki pracowniczek i pracowników;
- Indywidualny Program Integracji (IPI) - wywiady środowiskowe, identyfikacja potrzeb cudzoziemek i cudzoziemców oraz inne dostępne formy wsparcia zapewnianego przez IPI;
- Legalizacja pobytu i integracja cudzoziemek i cudzoziemców o polskim pochodzeniu oraz Polek i Polaków potrzebujących reintegracji.

Moduł 4: Systemy – edukacja, pomoc społeczna, ochrona i zdrowie w Polsce

Cel: Zapoznanie z systemami wsparcia funkcjonującymi w Polsce oraz ich dostępnością dla cudzoziemek i cudzoziemców.

Zakres tematyczny:

- System edukacji: struktura, poziomy nauczania, zasady przyjmowania dla cudzoziemek i cudzoziemców, integracja dzieci migranckich w szkołach;
- Wsparcie w edukacji: programy dla uczennic i uczniów z doświadczeniem migracyjnym, dostęp do lekcji języka polskiego jako obcego, rola asystentek i asystentów międzykulturowych, System Informacji Oświatowej;
- System pomocy społecznej: rodzaje ośrodków pomocy społecznej; świadczenia dostępne dla cudzoziemek i cudzoziemców - kryteria, procedury, ograniczenia;
- System ochrony zdrowia: dostępność usług zdrowotnych dla cudzoziemek i cudzoziemców – różnice w zależności od statusu prawnego, ubezpieczenie zdrowotne i jego alternatywy, pomoc medyczna dla osób bez uregulowanego pobytu.
- Ochrona prawna i przeciwdziałanie przemocy: prawne instrumenty ochrony cudzoziemek i cudzoziemców w Polsce. Program Niebieskiej Karty – procedury, prawa i obowiązki służb oraz wsparcie dla osób doświadczających przemocy domowej. Wsparcie dla osób narażonych na handel ludźmi. Rola służb społecznych, organizacji pozarządowych i doradców ds. migracji w systemie ochrony prawnej;
- Współpraca międzysektorowa: jak skutecznie współpracować z instytucjami publicznymi (szkoły, ośrodki pomocy społecznej, służba zdrowia, policja) w zakresie integracji cudzoziemek i cudzoziemców.

Moduł 5: Kompetencje międzykulturowe i wrażliwość kulturowa

Cel: Przygotowanie do pracy z osobami z różnych kultur i budowanie relacji opartych na wzajemnym zrozumieniu.

Zakres tematyczny:

- Podstawy międzykulturowości – stereotypy, uprzedzenia, różnice kulturowe;
- Charakterystyka głównych grup migracyjnych w Polsce – specyfika kulturowa, systemy wartości, wzorce komunikacji;
- Najczęstsze wyzwania międzykulturowe – jak reagować w sytuacjach nieporozumień;

Fundusze Europejskie
na Migracje, Granice
i Bezpieczeństwo

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

- Cechy społeczeństwa przyjmującego ułatwiające i utrudniające integrację - elementy sprzyjające integracji - rozbudowane programy wsparcia (również oddolne), wysoki poziom edukacji, dynamiczny rynek pracy, elementy stanowiące bariery - brak jednolitej polityki integracyjnej, bariery administracyjne i biurokracja, wykluczenie społeczne i ekonomiczne.

Moduł 6: Techniki komunikacji, obsługa klienta i pomoc psychologiczna

Cel: Wzmocnienie umiejętności komunikacyjnych, nauka skutecznego rozwiązywania problemów oraz przygotowanie do pracy z osobami w kryzysie, przy jednoczesnym dbaniu o dobrostan własny i zapobieganiu wypaleniu zawodowemu.

Zakres tematyczny:

- Promocja działań i skuteczna komunikacja w mediach społecznościowych – wybór kanałów i języka komunikacji, budowanie zasięgu, reagowanie na kryzysy i dezinformację oraz etyka publikowania treści;
- Zasady skutecznej komunikacji – aktywne słuchanie, empatia, przezwyciężanie bariery językowej. Prowadzenie rozmowy doradczej – jak skutecznie zbierać informacje i udzielać wsparcia;
- Radzenie sobie z emocjami klientek i klientów – sposoby reagowania na stres i frustrację. Osoby w kryzysie, z traumą migracyjną - techniki wspierania osób w kryzysie – m.in. techniki stabilizacji emocjonalnej, grounding, praca z oddechem i techniki uważności;
- Identyfikacja zagrożeń i reagowanie – przeciwdziałanie handlowi ludźmi i przemocy w rodzinie;
- Higiena psychiczna, asertywność i zapobieganie wypaleniu zawodowemu.
- Praca w dynamicznym środowisku – jak radzić sobie ze zmiennością w zawodzie (zmiany grup migranckich i ich potrzeb, polityk oraz regulacji prawnych). Rozwijanie umiejętności elastycznego dostosowywania się do nowych wyzwań.

Moduł 7: Statystyka i dane – Źródła danych o migracjach i osobach migrujących oraz ich analiza

Cel: Zapoznanie z kluczowymi źródłami danych o migracjach, metodami ich analizy oraz interpretacji w kontekście polityki migracyjnej i integracyjnej.

Zakres tematyczny:

- Główne Źródła danych o migracjach: dane administracyjne, statystyki GUS, Eurostatu, OECD, UNHCR, Frontex, raporty think tanków i organizacji pozarządowych;
- Metody analizy danych migracyjnych: jak czytać statystyki, jakie wskaźniki są kluczowe w analizie danych dot. migracji;
- Dynamika migracji w Polsce i Europie: trendy, prognozy i ich znaczenie dla integracji cudzoziemców i cudzoziemców;
- Wykorzystanie danych w pracy z migrantkami i migrantami: jak interpretować statystyki i przekładać je na działania praktyczne.

Fundusze Europejskie
na Migracje, Granice
i Bezpieczeństwo

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Moduł 8: Scenariusze migracyjne i profil migrantki, migranta

Cel: Zapoznanie z różnymi typami migracji oraz stworzenie profili migracyjnych w celu lepszego dostosowania działań integracyjnych.

Zakres tematyczny:

- Geopolityka migracji: wpływ konfliktów, zmian klimatycznych i kryzysów gospodarczych na ruchy migracyjne.
- Scenariusze migracyjne: analiza różnych dróg migracyjnych i ich konsekwencji społecznych oraz ekonomicznych.
- Profil migrantki, migranta: kto i dlaczego migruje? Analiza danych demograficznych osób migrujących oraz czynników wpływających na decyzję o migracji.
- Typy migracji ekonomicznych: migracje wykwalifikowanych pracowniczek i pracowników, migracje sezonowe, migracje przymusowe.
- Skuteczne strategie wsparcia: jakie działania i narzędzia są najbardziej efektywne w przypadku różnych typów profili migracyjnych.